

deze week
het gebied
te begroen
met de
et den eer-
mat onzer
erden met
een on-
ieder op
in ernstige
an weten-
n. Studien,
ich tegen-
ft te scha-
lissatiën
in goeden
stunt van
vorderen.
geschool-
gen, welke
panning en
liten, n. l.
n ook de-
en hebben
leende.
en Dr. A.
ler erken-
de heeren
n, Mr. J.
en nu een
te andere
graad ver-
schap de
ze Univer-
teit ware
oor welke
nken. De
levensweg
studie van
s vinden.
lt zij reeds
geleerden.
over den
onder ons
Alexander
heel wat
niet kan
lijke reke-
ntheek
n wij voor
zijn.
te om zoo
macht, zal
zijn arbeid
Hij hoopt
nlt heves-
kelijk klei-
Voubrugge
beiden ge-
door de-
rie in zijn
van gees-
zij zooveel

nigheid,
tevens het
nigegeven
ER en B.
rend. Prijs
10; 50 ex.
id / 0.90.
oor hand-

De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geschouderden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertentie-ten aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam.
Leveringen die later dan Donderdag 's middags te 12 ure worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 30 October 1892. N°. 775.

Abonnementenprijs: franco aan huis, per drie maanden / 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Piondrectoren enz. en aan het Bureau te Amsterdam.
Advertentie: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elke regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van helderheden en Verlagen van Verrening en 10 Ct. per regel.

Het vijfde Gebod. ZONDAGSAFDEELING XXXI.

Alle niet zij de machten,
over haar gesteld, onderwor-
pen; want er is geen macht
dan van God, en de machten,
die er zijn, die zijn van God
verordend. Rom. 13:1.

IV.

Zoo is dan het vijfde Gebod de band der menschelijke saamleving, zoowel in het huisgezin als in den Staat. Ter instandhouding van de menschelijke saamleving schuilt in dit vijfde Gebod tiemaal meer kracht dan in bajonet of sabel. En hoe meer het ongeloof er in slaagt, om ook dit vijfde Gebod van zijn Goddelijke sanctie te berooven, hoe dreigender het lossen worden van dien band der saamleving zich zal vertoonen. Daarom worde ook bij dat: „Eer uw vader en uw moeder" nooit een oogenblik vergeten, dat het de almachtige God, de Schepper van hemel en aarde, is, die u ook deze ordinantie als gebod oplegt. Ouders die om zich zelfs wille eerbij van hun kinderen eischen, slaan dus den bal geheel mis, en misbruiken het gebod des Heeren ten eigen profijt. Op zichzelf is vader, en is evenzo moeder, niets dan een creatuur, en onder de creaturen in zonde vervallen. In hen zelf is dus niets, waarom ze te eeren zouden zijn. Immers ook van hen geldt wat Jesaja uitroept: „Vrees niet voor den mensch, wiens adem in zijne neusgaten is, want waarin is hij te achten?" Over zulke uitheeren in de Schrift moet ge nu nooit heeschen, evenmin te als exclamatione dienst laten doen, maar ze toe-passen, eerst, let daar wel op, op *uizen*, en voorts op alle personen in uw om-geving, dus ook op uw ouders. En wees niet beducht, dat dit afbreuk aan uw eerbied zal doen; mits ge maar let op het beding, dat ge het woord van Jesaja eerst op u zelf hebt te laten slaan, en indien voorts de *majesteit Gods* u maar toespreke in het ouderlijk gezag.

Die majesteit Gods is en blijft dan ook bij dit gebod het vaste uitgangspunt. Hij is de Heere en gij zijt niets voor Hem. Ge zijt een druppel aan den eemmer en een stofke aan de weegschaal, en alle volkeren zijn als niets voor Hem gesicht. Tegen Hem heeft niemand iets te zeggen, maar Hij heeft in den meest volstrekten zin alles te zeggen over allen. Immers Hij schep-ze, zo zijn creaturen, en deswege doet Hij met alle schepsel naar zijn welgevallen. Onderwerping van den éénen mensch aan den anderen komt dus nooit tepas, tenzij Hij, de Heere uw God, dien andere over u stelt. Zoo is dus Gods souverein zeggen-schap over alle creatuur de eenige bron van alle zeggen-schap van den éénen mensch over den anderen, en elke macht die niet in Gods souvereiniteit gegrond is, mist elk gezag.

Dit gezag van mensch over mensch heeft God de Heere nu, gelijk we zagen, in twee dingen gelundeerd, en in het lichaam en in de ziel. Het „Eer uw vader en uw moeder" is in ons lichaam gelundeerd door onze geboorte uit hen, zodat we vleesch van hun vleesch zijn; en gelundeerd in de ziel door zijn gebod. Dit laatste wil niet zeggen, dat pas op Sinai deze ordinantie ontstond;

want ook hier geldt, dat op Sinai niets be-tuigd is, dat niet oorspronkelijk, poten-tieel, den mensch als gebod Gods in zijn ziel was ingeprent. Zoo niet ge dan ook, hoe bij tal van heidensche volken, die nooit van Sinai hoorden, toch dit gebod van het eeren der ouders een macht werd. Nu nog, na den zondeval, werkt dit natu-urlijk besel, door Gods algemeene genade, zóó machtig na, dat het over heel de wereld de saambindende macht der samenleving is, zij het ook in veelzins vervalschten vorm.

En gelijk nu de saamleving van het huisgezin door de geboorte in het lichaam, en door het gebod in de ziel, ligt verzekerd, evenzo ligt de saamleving van een volk gelundeerd in lichaam en ziel beide. In het lichaam door de opkomst van elk volk uit stamverwantschap, en in de ziel door het: „Alle zielen zij alle macht die over haar gesteld is, onderdanig." Terwijl ein-delijk de zedelijke macht, waardoor deze band zijn kleem oefent, niet is de liefde, noch ook het dankbaar gevoel, maar de *gehoorzaamheid*. Wel toch wordt deze band door dank en liefde gesterkt en ge-heiligd; maar de eigenlijke natuur van dezen band mag nooit ter wille van het teeder gevoel vervalscht worden; en daarom moet de eisch blijven gelden, dat de tucht der gehoorzaamheid beide in het huisgezin en het leven der volkeren saambinde.

Dit geldt dus ook van de *Overheden*; want hoe groot ook het geluk van een volk zij, waaraan het mocht te beurt vallen, om in een Willem den Zwijger den stamvader van zijn koninklijke dynastie te begroeten, toch mag nooit gezegd, dat onze toewijding aan de zaak van ons vaderland rust in de liefde die we aan het Huis van Oranje toedragen, noch ook in de traditie van de groote Oranjes, die de 16de en 17de eeuw heeft aanschouwd. Die innige verkeerfheid aan onze Oranje-dynastie is wel een heerlijk iets, dat er bijkomt, en die glorieuze herinneringen spreken ons wel toe; maar toch is dat nooit de grond, en mag het niet zijn, waarom we onzen koning of onze koningin hebben te eeren. Grond van onze onderwerpingheid aan de macht die over ons regeert, is en blijft altoos Gods heilig gebod, en ook wat tegenover koning of koningin van ons ge-vraagd wordt, is niet in de eerste plaats liefde, maar *gehoorzaamheid*. In dit op-zicht staat dit gebod tegenover ouders of overheden volkomen gelijk. De eere die we hun hebben toe te brengen, komt hun toe, noch omdat ze zoo voortref-felijk noch omdat ze ons zoo lief zijn, maar omdat ze door God over ons gesteld zijn. Nu mag dit bij een vader of vorst, die in sterke mate u liefde afdwingt, meer van-zelf en gemakkelijk gaan, maar toch ook een vader, die u bedroeft, of een vorst, die door zijn wetten en maatregelen u het leven bemoeilijkt, moet, wat de *gehoor-zzaamheid aan zijne bevelen* betreft, even stipt en willig door u gederbidgd worden; want goed of kwaad, de vader en de vorst blij-ven bekleed met de autoriteit, die God op hen gelegd heeft. Ze zijn zijn instrumenten; de organen van zijn wil.

En werpt ge nu tegen, dat toch gedurig allerlei vaders en moeders, en zoo ook allerlei vorsten en vorstinnen, dit gezag misbruikt hebben, de opvoeding van kroost en volk hebben verwaarloosd, en alzoo oor-

zaak zijn geworden, dat hun gesin te gronde, of het volk zedelijk en sociaal achteruitging, dan is dit volkomen waar, maar dit ver-zwaakt het vijfde Gebod, wat hieruit voort-vloeit, in het minste niet. Waren er men-schen zonder zonde beschikbaar, dan zou God de Heere de zoodanigen met macht over de volken bekleed hebben; doch ze zijn er niet. Allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid Gods. God kon dus niet anders dan zondaren of zondaresen over de volken stellen, en kon ook u niet anders dan uit een zondigen vader en moeder laten geboren worden. Het is dus niet Gods schuld, maar de schuld van ons zondig geslacht, dat er over een zondig geslacht alleen zondige personen met macht kunnen bekleed worden. En als ge nu indenk, hoe alle zonde uit geestelijken hoogmoed en van Satan en van Adam opkwam, dan spreekt het toch wel vanzelf, dat ge een zondig mensch nooit met zulk een macht bekleeden kunt, of die macht zelve brengt de verleiding mede, om haar te misbruiken. Het is dus volstrekt niets vreemds, zoo die macht misbruikt wordt, maar eer te ver-wonderen, zoo ze niet wordt misbruikt. En uit dien hoofde kunt ge veilig zeggen, dat het een stuk van Gods algemeene genade is, als Hij aan een volk vorsten schenkt, gelijk Engeland er een in Willem III, onzen Prins van Oranje, ontving; en dat het evenzo een teeken van Gods gunste is, zoo een kind zeggen mag een vader te be-sitten, die hoog in zijn schatting staat, of een moeder, die besef heeft hoe de van God ontvangen macht ten beste van haar kroost moet aangewend.

Bovendien zijn het op staatkundig gebied niet zelden de volken, die de vorsten slecht maken. Terwijl toch reeds in de macht die ze ontvingen, zulk een gevaarlijke ver-leiding voor hen ligt, omringd men toch de tronen niet zelden met een kring van laie-viers, die de vorsten bejegenen, alsof ze goden waren. Men handt de vorsten in een weelde, zoo overstelpend, dat geen menschenhart er gezond en frisch in kan blijven. En het gevolg is, dat de meeste vorsten niet in de wezenlijke wereld, maar in een *schijnwereld* leven, gelijk die door den kring der hovelingen voor hen getoo-verd wordt. In dit alles nu is de leugen, is een vergeten, dat de vorst een creatuur blijft, en is een te kort doen aan de eere Gods, die ook van de vorsten zelve eere wil ontvangen. Daardoor ontstaan dan die valsehe toestanden, die, gelijk onder Lodewijk XIV en XV in Frankrijk, het leven van het volk geheel van het leven van het hof scheiden. Tot dan eindelijk de vreeselijke Nemesis in den hartstocht van het oproer uitbreekt, en den vorst dien men eerst te sterk op zijn troon, als ware hij een god, bewierookt had, op het schavot laat ster-ven, als ware hij een verrader. Ge onder-mijnt daarom juist het gezag der vorsten, zoo ge den moed mist om ook tegenover het vorstelijk gezag de eere Gods in het vijfde Gebod te handhaven. Wie wierook voor de vorsten ontsteekt, vergiftigt hun hart. En wie door valsehen schijn ze uit de wezenlijke wereld in een ingebeelde wereld van eigen heerlijkheid overzet, zaagt de stuiten weg, waar hun troon op rust.

Had men het vijfde Gebod in goede eere gehouden, dan zou allicht de geheele

tegenstelling tusschen het vorstelijk gezag en de volkssovereiniteit nooit zijn opge-komen. Beide toch worden bij die tegen-stelling zóó opgevat, alsof betwijfel in den Vorst, hetzij in het Volk de bron zou schuilen voor een absoluut gezag. En dit nu juist is te eenenmale onwaar. Uit eigen hoofde souverein is noch de vorst noch het volk, en men zou heel wat valsehe begrippen gestuit hebben, indien men het woord van souvereiniteit nooit anders dan van de Oppermacht des Heeren gebedigd had. *Sovere-rein* beteekent nu eenmaal, dat ik niemand boven mij heb. En nu kan men dat wel zoo uitleggen, dat men een vorst souverein noemt, omdat hij *in zijn rijk*, — onder de menschen, niemand boven zich heeft, maar in den grond is toch dit zeggen onjuist. Ook in zijn rijk toch is de vorst slechts plaats-bekleeder, en ook in zijn rijk heeft hij wel terdege God den Heere boven zich. God, niet hij, is de souverein ook over zijn volk. De uitkomst heeft dan ook getoond, hoe men begonnen is met een vorst „sovere-rein" te noemen, om daarna de religie uit den Staat te bannen, en het standpunt in te nemen, dat de Staat als zoodanig auto-noom in eigen kring was, en met God niet kan rekenen. Nu nog is dit feitelijk het standpunt van onze liberalisten, zoo hier te lande als in geheel de wereld. Er mag wel religie onder het volk zijn, maar het rijk als zoodanig is niet onderhoorig; de regeering heeft zich niet naar de ge-boden Gods te voegen; van een verant-wording, die de Overheid aan God schuldijg zou zijn, mag geen sprake komen. En op dat standpunt nu was het volkomen na-tuurlijk, dat tegenover het absolutisme der vorsten de demon van de volkssoverei-niteit het hoofd opstak. Nu toch werd zulk een vorstelijke souvereiniteit de opper-macht van één man of van één huis over heel de natie; en zoodra hiervan de scha-delijke gevolgen tot het volksbesef door-droegen, was het slechts natuurlijk, dat men dit heerschen van één huis over alle huis-gezinnen, van één persoon over alle personen, als ongerijmd en onaanvaardig opzij wierp, en er de stelling voor in de plaats schoof, dat alle huisgezinnen of alle personen saam de zaak beslissen zouden. Deze gedachte kan niet opkomen, zoolang allen saam God als souverein vereeren, en de Overheid optreedt als door Hem aangesteld. Maar als de Overheid de souvereiniteit Gods opzij zet, om haar eigen souvereiniteit op te rich-ten, heeft het volk tegenover den eenling, de natie tegenover de dynastie gelijk, en moet wel, openlijk of in bedekten vorm, de volkssovereiniteit veld winnen. Daarom schuilt in dat „bij de gratie Gods" een zoo alles beheerschend beginsel, en is het zulk een doorslaand teken van zedelijk verval, als deze formule doodloopt, en nog slechts als zielloze klank gebezigd wordt. Dat „bij de gratie Gods" is thans evenals het „God zij met ons" om onze munt, en het rppen van „de zegen Gods" in onze troonrede, niets dan een vrome fraseologie, die men bezigt, om tegenover het volk zekeren plechtigen vorm aan te nemen; maar al wat in deze heerlijke formule ligt uitgedrukt, valt buiten ons staatsrecht, en staatsrechtelijk wordt door de Overheid met deze begin-selen in het minst niet meer gerekend. En dit is natuurlijk; want men verstaat deze for-mule zelfs niet meer. Als een vorst zich „bij de gratie Gods" keizer of koning

noemde, wierd dit allengs zóó opgevat, alsof zijn huis een bijzondere gunste van God had ontvangen, een soort privilege, en alsof nu dit Huis zich krachtens deze bijzondere gunste, de heerschappij over zulk een volk kon aanmatigen. Dat „bij de gratie Gods" zeggen wilde: „Ik regeer niet om mijne voortreffelijkheid, noch ter oorzaak van de grootheid van mijn Huis, maar alleen omdat God mij gebruikt als verantwoorde-lijk instrument om dat volk te regeren," werd niet meer ingezien. En tegen dit valsche bedoelde en valsche begrepen *droit divin* der koningen is toen de woede van het tot wanhoop gedreven volk toornend ingezagen, en heeft een ontzettend Godsoor-deel aan de dynastieën, die Hem verzaakt hadden, voltrokken.

Er is geen „droit divin" der dynastieën, maar een bij de gratie Gods regeren van *alle* Overheid, in Huisgezin en Staat. Vader en moeder regeren precies evenzo bij de gratie Gods als de vorst op zijn troon. Dat is de souvereiniteit in eigen kring, die van God uitgaat, en in elken kring door God op hem gelegd wordt, die in dien kring het hoofd is. De vader in zijn gesin, de schipper op zijn schip, de Overheid in de landsregering. Daarom geldt dit „bij de gratie Gods," ook volstrekt niet alleen dan, als de Overheid gekroond is, maar precies evenzo als de Overheid, gelijk in onze „Repu-bliek der Geunierde Provinciën," een veel-hoofdige macht is, of wanneer, gelijk in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, de uitoefening der hoogste macht berust bij een president. Altoos toch wordt, onder welken vorm ook, door dat „bij de gratie Gods" dit uitgedrukt, dat het gezag door dezen vorst, dezen president of dit college niet wordt uitge-oefend, omdat ze zell die macht bezitten, of omdat het volk hun die gaf, maar eenij-lijk, omdat die macht door God op hen gelegd is. Hiermee kan het natuurlijk uit-nemend wel saamgaan, dat een vorst, gelijk de vroegere keizers van Duitschland, door keurvorsten gekozen wordt, of, gelijk de president, in Amerika en in Transvaal, bij volksstemming wordt aangewezen, mits men maar altoos wel in het oog houde, dat het volk de macht om deze keuze te doen, van God ontving, en dat de man die in het ambt komt, zijn gezag om te heerschen, niet van keurvorsten of kiezers, maar alleen van God ontvangt. Het demonisch be-ginsel van volkssovereiniteit zit dus vol-strekt niet daarin, dat desnoods heel het volk zijn vorst of hoogsten overheidspersoon kiest, en in den meest democratischen zin ge-regeerd wordt; het onheilige en goddelooze beginsel begint dan eerst te woelen, als het volk, en de personen in dat volk, zich aan-beelden, dat ze de macht om altoos te han-delen, buiten God om, uit eigen hoofde bezitten, en er altoos naar wilkeur over vervoegen kunnen. Napoleon de derde heeft jarenlang in Frankrijk als caesar en des-poot geregeerd, niettegenstaande hij zich door „den wil van het volk" liet kronen; en omgekeerd is de Engelsche staatsre-geling bijna geheel democratisch, ook al regeert Victoria er als afstammeling van haar vorstelijk Huis. De zonde der volks-sovereiniteit kan nooit in den regeeri-gevoeren, maar ligt altoos uitsluitend in de theorie, die men predikt, en in het begin-sel, waaruit men handelt. Ge slaat den bal dan

Ten slotte werd hij te St. Gilles in Languedoc door eenen woedenden volkshoop aangevallen en naar den brandstapel gesleept. Maar ook na zijnen dood werd zijne leer in vele streken, vooral van Gascogne, gepredikt. Tegen dezen aanhang van Bruijs schreef de aartsbisschop een geschrift, waarin hij de bisschoppen en aartsbisschoppen opriep om de dwalenden tot bekeering te roepen en de ketterij, desnoods met geweld, uit te roeien.

HENDRIK VAN TOULOUSE.

Hendrik van Toulouse was uit Zwitserland geboortig. Als jongeling ging hij in het klooster van Chiny, hetzij omdat hij de wereld en hare genuegen moede, de hoogere dingen zocht, hetzij omdat zijne ouders hem reeds als kind tot monnik bestemd hadden. Niet lang is hij in het klooster gebleven, want hij verlangde een werkzaam leven. Als boetedrijver trok hij in zijn monnikspij het land door, de waarheid der Heilige Schrift verkondigende. Op zijne reis nam hij zijnen intrek bij de burgers of landlieden, aan wie hij het Woord Gods verkondigde, en was dan tevreden met alles, wat men hem voorzette. Het eerst trad Hendrik en Lousanne op. Vandaar be-gaf hij zich naar het Zuiden van Frankrijk, waar velen zich bij hem voegden en onder zijne leiding, eene *Apo-stolische vereniging* vormden. Wanneer hij reisde, droegen zijne toelagenooten een kruisvaandel voor hem uit. Waar hij kwam predikte hij boete en bekeering en waarschuwde tegen schijnheistendoms. Later trok hij te velde tegen de slechte geestelijken, wier schandelijk leven hij vrijmoedig aantastte. Groot was zijne weispredikendheid. „Zelfs een steenen hart" zeide men, moest door zijne taal zacht ge-maakt worden." In 1116 vroeg en kreeg hij van den bisschop toestemming, om gedurende den vastentijd in de stad en in het bisdom Mants te prediken. Bisschop Hil-

debert had zooveel van mans boetedijking gehoord, dat hij het wenschelijk vond, dat Hendrik ook in zijne diocese predikte. Hij gebood dus den priesters, den boet-gezaant tijdens zijne afwezigheid te steunen. Hendrik trad dan ook op onder een ontzaggen toeloop van volk. Ook de jongen geestelijken voegden zich bij hem. De hooge geestelijkheid echter weerstond Hendrik en trachtte hem te verdrijven. Het gelukte hun echter niet. Veelver wies zijn invloed. Eerst bisschop Hildebert wist met zacht-heid den prediker buiten zijn gebied te krijgen. Deze toog naar het Zuiden van Frankrijk, waar Hendrik de Bruijs had geleerd. Met erat kwam hij tegen vele ver-valschungen van het Christendom op; vooral tegen de ver-eering der heiligen. Terwijl hij in Provence was en een grooten aanhang won, traden de bisschoppen krachtig tegen hem op. Eindelijk viel hij in handen van den aarts-bisschop van Arles, die hem in 1134 voor het concilie van Pisa bracht. Deze vergadering verklaarde hem schul-dig aan ketterij en veroordeelde hem tot gevangenisstraf. Na eenigen tijd werd hij weer vrijgelaten, waarop hij opnieuw naar het zuiden van Frankrijk, naar Toulouse en Alby ging. Wederom kreeg hij grooten opgang onder alle standen. Doch paus Eugenius III kon dat niet langer gedoogen. Hij zond den kardinaal Albert en den abt Bernard van Clauveau naar de streken, waar Hendrik predikte. Zij slaagden echter niet nomenaard in hun pogen, om den invloed van Hendrik te keeren, voordat deze gevangen genomen en naar Reims gebracht was, waar hij in 1143 als ketter werd veroordeeld tot levens-lange gevangenis en schrale kost. Na zijnen dood ontstond er eene hevige vervolging tegen allen, die zijne leer vasthielden, van welke velen den marteldood stierven.

DE GAAY FORTMAN.

ook mis, zoo ge de volkssoevereiniteit be-
strijdt, wijl ze tegen de Overheid ingaat;
ge moogt ze alleen bestrijden, omdat ze
God opzij zet en zijn majesteit hoort. En
juist deswege is het even diep zondig, als
een caesar, buiten God om, zijn macht
over een volk vestigt, als dat het volk in
opstand tegen God komt, en de soverei-
niteit, die alleen Godes is, voor zich zelf
rooft.

Hierbij lette men er op, dat God de
Heere op den Sinai, ter bevestiging van
zijn Goddelijke sovereynheit, in den vorm
van het gebod, niet van de Overheid
spreekt, maar van vader en moeder. In elk
gebod, hier wezen we telkens op, wordt
altoups uit heel een reeks van zonden, alleen
die bepaalde zonde genoemd, die het be-
ginsel het sterkt aanrandt. Ge zult niet
doodslaan, niet echtreken, geen valsche
getuigenis geven, niet stelen, enz. Zoo zoude
ge ook hier dus allicht verwachten hebben,
dat er zou gestaan hebben: „Gij zult niet
tegen uw koning opstaan”, overmits naar
ons schatting, opsoort veel erger is dan
het niet eeren van vader en moeder. Toch
luidt het vijfde Gebod zoo niet, maar staat er:
„Eer uwen vader en uwe moeder.” Wel en
teeken, dat het eeren van de sovereynheit
Godes, en dus ook de menschelijke saamleving
die op het eeren van die sovereynheit moet
gebaseerd zijn, veel dieper schade lijdt,
door onderminning van het ouderlijk ge-
zag, dan door een uitbreken van het volk
tegen zijn Overheid. Zoolang een volk in
het huiselijke leven den eerbied voor vader
en moeder heilig keurt, kan er van verzet
tegen de Overheid zelfs geen sprake komen,
dan waar de Overheid het volk tot het
uiterste getergd heeft, en in zondige op-
wekking van hartstocht dat volk zichzelf doet
vergeten. Metterdaad rust dan ook het
ouderlijk gezag niet op het Burgerlijk Wet-
boek, maar omgekeerd is het Overheids-
gezag buiten machte zich te handhaven,
zoo de eerbied voor vader en moeder uit
de harten wijkt.

Nog twee andere aanwijzingen liggen
hierin, die we niet uit het oog mogen ver-
liezen. Klimt het Overheidsgezag op uit
het Ouderlijk gezag, dan volgt hier vanzelf
uit dat „vader des vaderlands” de hoogste
ceretitel is, waar een vorst naar dingen kan.
Het karakter van het Overheidsgezag wordt
er door gequalificeerd als een gezag dat
vaderlijk van aard moet zijn, en dus
volstrekt niet aan den legerbevelhebber,
maar aan den vader in zijn gezin zijn sig-
natuur heeft te ontleenen. Vorst te zijn is
niet het voeren van een militair commando,
maar het bekleed zijn met de leidende en
besturende macht in het éne groote volks-
gezin.

En ten andere lette men er ook op, dat
de moeder er bij staat. De rechtsont-
wikkeling buiten de Schrift gevoelt hier
niets van. Vooral in het Romeinsche recht
heerscht uitsluitend de *patria potestas*,
d. w. z. de vaderlijke macht, en wordt van
de moeder als zodanig nauwelijks gerept.
Maar zoo is het op den Sinai niet. Daar heet
het met nadruk: „Eer uwen vader en uwe
moeder.” Dit nu strekt niet alleen, om de kin-
deren van elk geslacht er aan te herinneren,
dat ze lat zijn, zoo ze vader omdat hij machtiger
is eeren, maar moeder omdat ze zwakker
is, minder achten. Met lat of niet lat toch
hebben we bij Gods geboden niets te
maken; en de zaak is derhalve, dat een kind
van Godswijze zijn moeder evengoed als
zijn vader te gehoorzamen heeft, en haar in
die gehoorzaamheid de haar toekomende
eere moet bieden. Niet vader vrezen en moe-
der lief hebben, maar beiden vader en moeder
eeren om Gods wil. En hierin nu ligt
voor de Overheid tevens de vingervijzing,
dat in het gezag ook van den Staat beide
en het vaderlijk, en het moederlijk element
tot zijn recht moet komen; dat er dus een
middel moet gevonden, om de strengheid
van het vaderlijk gezag door moederlijke
beaardheid te temperen; en het is juist deze
schoone gedachte, die aan de getemperde
monarchie, aan den constitutionele rege-
ringsvorm ten grondslag ligt; mits opgevat
niet in revolutionairen, maar in Christelij-
ken zin.

KUYPER.

„Een Rechter der weduwen”.

Hij is een Vader der vrouwen,
en een Rechter der weduwen;
God, in de woestijne stier
heiligheid. Ps. 68: 6.

Er ligt in den weduwigen staat een ge-
dachte van diepen weemoed en schreiend
hoewee.

Althans zoo het voorafgaand saamleven in
het huwelijk, dat door den dood nu ont-
bonden werd, ook zonder ideaal te zijn, toch
een idealen tint droeg.

Dit wordt niet gezegd, alsof er niet een
breede stroom van huiselijk geluk en weelde
voor de ziel van het huwelijk uiting; maar
omdat men meer dan iets anders juist de
huwelijksleed poëtisch heeft ingeskeeld,
daarvoor in menig jeugdig hart idealen
en illusien heeft opgewekt, die later de realiteit
van het leven drukken.

Want ja een heel enkel maal vindt men een
man en vrouw, beiden van even hooggestemde
geest, wier huwelijksleven het ideaal, en zelfs
het poëtisch ideaal, nabij schijnt te komen;
maar dit blijft altoos een *exceptie*, en verweeg
het grooter deel der geslachten huwelijken
zoover niet.

Feitelijk ligt dus de tegenstelling tusschen
de gelukkige en ongelukkige huwelijken iets
lager; en mag men het huis reeds gelukkig
prizen, waar het huwelijk groeit en bloeit in
persoonlijke verkeerdelijkheid, in hartelijke
sympathie, in éénheid van geloof en zin en geestes-
richting, en waar over en weer de toelief be-
staat om elkander gelukkig te maken.

Reeds dan draagt het huwelijk saamleven
een idealen tint.

En wordt nu naar zulk een gezin de dood
uitgezonden, om den man weg te nemen, zoo-
dat de vrouw alleen, met of zonder kinderen,
achterblijft, dan is die weduwe het toonbeeld
van verslagenheid en berooftheid, en over-
valt haar een gevoel van verlatenheid en
schrijnende leegte, die wel niet altoos ver-
plettert, soms zelfs de ziel naar God opheft,
maar die toch altoos om steun vraagt, en om
vertrouwing roept.

Door het schreiend verlies is op zoo snij-
dende wijze het evenwicht in haar ziel verbro-
ken; en zoo roept al wat in haar is, om
iets waardoor dat evenwicht kan worden her-
steld.

Daarom nu komt God in zijn Woord tot
zulk een weduwe, en spreekt tot haar, dat Hij
der *weduwen Rechter* wil zijn.

Er staat niet, wat heel wat valsche lezers
er van gemaakt hebben, dat God de Heere
der weduwen *Man* zou zijn.

Voor de *gedachte* zelfs is in de Schrift geen
plaats. De Heere is de Bruidgom van zijn
kerk, voor Israël een Man, maar voor de ver-
laten en beroofde, de bedroefde en eenzame
weduwe is Hij een *Rechter*, gelijk Hij voor haar
wezen, die achterblijven, en *Vader* wil zijn.

Die heerlijke belofte treedt dus niet toe,
om nu naar God de liefde van het vrouwelijk
hart uit te lokken, die eerst uiting naar den
man. Zelfs kan er van zulk een overbrengen
der liefde van den man op God geen sprake
zijn. Ook voor, ook in het huwelijk stond immers
hoog en ver, ook boven de liefde waarmede
deze weduwe aan haar man kleefde, de liefde
voor God en haar Heiland; en waar het an-
ders was, was het niet goed.

Ook voor die weduwe gold zoo lang haar
man nog leefde, en niet nu pas nu hij weg-
stierf, het hoog gebod dat ze God lief zou
hebben boven alles, en haar man als zich
zelve. En immers ook van haar gold het woord
van den Christus: „Wie man of vrouw lief heeft
boven mij, is mijns niet waardig.” Is er dus een
jonge vrouw, die in haar eerste overstelpende
liefde God om haar man had vergeten, en de
eerste, de rijkste, de hoogste liefde van haar
hart op haar man in plaats van op haar God
had gericht, dan viel ze hiermee in zonde, dan
heeft ze hiervoor verzoeking in het bloed des
Lams te zoeken, en mag nooit gezegd, dat haar
liefde voor haar man ideaal was, maar moet
veelster met boete en zielsverrijzeling beleden,
dat haar hart ze heeft misleid.

Bij een weduwe maakt het daarom zulk een
diepgaand verschil, niet enkel of ze met de
immigrelieve van haar hart haar man, maar vooral
ook, of ze met de hoogste liefde van haar
hart altoos haar God, zelfs boven haar man,
heeft liefgehad.

Is dit zoo niet, dan natuurlijk is haar nood
ontzettend; want dan is ze met haar man,
althans voor haar eigen zielsheil, alles kwijt;
en dan is het eerste waarmede ze bij het graf
van haar man beginnen moet, zich tot haar
God te bekeeren, en Hem de zoo lang ont-
stolen liefde van haar hart te offeren op zijn
altaar.

Bij zulke weduwen stuit ge dan ook meest
de eerste dagen op zekere wanhoop, op een
hartstochtelijke droefheid, waar bitterheid tegen
haar lot en een morende klacht tegen haar
God in spreekt.

Het stormt dan zoo bitter in zulk een versla-
gen hart. Een God, die in zijn majesteit op haar
aandring om haar te vertroosten, en die toch niet
tot haar *kan* naderen, dan niet een zielsver-
wondend verwijt. En die twee wrosten dan
in haar besopen hart tegen elkaar in. Nu eens
wil ze voor haar God in de eeuwigdurende
dan weer neigt het hart om tot een morren
tegen God over te slaan. En juist de zonde
van vroeger maakt, dat de harmonie, dat de
vrede, dat de eeuwige Sabbat in haar wilde
smart niet kan indalen.

Maar heel anders is het, als een weduwe
ook eer ze weduwe werd, haar God hoog, haar
God boven alles gesteld, en Hem, haar Vader
in de hemelen, de eerste, en beste, en heilige
liefde van haar vrouwelijk hart heeft gewijd.

Dan was het altoos in haar schatting: God
de eerste, en *duerna* zijn man, als mij door
God geschenken. Dan bleef het elken avond
en elken morgen Gode dank weten, wat ze
aan rijk bezit voor haar hart in haar man ont-
vangen had. En ook, dan was het, jaar in jaar uit,
altoos weer salm met dien man neerknielen,
om hun God in wien beider ziel haar heilige
verenigingspunt vond, met het lof en liefde
gemengde offer op te dragen.

En natuurlijk, overkomt haar dan de bangste
nood haars levens, dat God die haar dien
man gaf, dien man weer van haar zijde weg-
neemt, dan is dat gemis wel om niet uit te
spreken, en die overgang wel ontzettend, en
die leegte om haar hart wel bitter schreiend;
maar toch dan kan haar hart geen oogenblik
verlaten en bevriest, want dan behield het
nog altoos den gloed van haar eerste en zijn
heiligste liefde d. l. van de liefde voor haar
God en haar Heere.

Een kind dat in een bang oogenblik zijns
levens zijn vader nog bij zich heeft, staat er
toch heel anders aan toe, dan een kind dat
dienzelfde nood geheel verlaten doorworstelen
moet.

En juist zoo nu is ook hier de tegenstelling.
Een weduwe, die al de jaren van haar hu-
welijksgevolg aan God de eerste plaats in haar
hart bleef geven, is, als de slag valt, wel een
kind dat in bangen nood wordt geworpen, maar
een kind dat in dien nood zijn Vader nog bij zich
heeft, op zijn God zich werpen kan, en in den
gloed der hoogste liefde vanzelf vertroosting
vindt bij de smart, die door de afwijking van
haar tweede liefde over het verslagen hart kwam.

Ge merkt dat dan ook wel, als ge zulk een
weduwe in de eerste dagen en weken van haar
rouwwe gadenlaat.

Terwijl toch die andere, die aan haar man
had gegeven, wat Gode alleen toekwam, ver-
wonderd en hartstochtelijk roept en klaagt,
merkt ge het aan zulk een weduwe, die God
vreemde en haar God liefhad, zoo onmiddellijk
Neen, die vrouw is niet verlaten, ze is niet al-
leen; en de liefde, die uit haar hart opwelt,
besit nog altoos het hoogste Voorwerp naar
wien het uiting.

Vandaar die kalmte in de droefheid, die
vrede onder de verschrikking van haar hart, die
volheid van de ziel bij al wat haar ontnomen
werd. Die inbinding en zelfbeheersching voor
wat hij die andere hartstocht en onstuimige
droefheid wierd. Ginds iets van de wildheid,
waarmede de leeuw om haar gestorven welven
brult, hier de stille overgegevenheid van een
Christinne, die zoo diep genoot van wat de
Heere haar gaf en liet, maar nu ook verstaat,
dat niets, dus ook niet die teeder geliefde
man, haar eigendom was; dat alles van haar

God is; en dat ze haar God immers niet ten volle
zou hebben, zoo ze dien man boven Hem
stelde of dien man, tegen 's Heeren raadslag
in, voor zich zelve zou willen behouden.

Maar wel ligt het in de belofte, dat God haar
een *Rechter* wil zijn, en juist daaraan heeft een
weduwe van zoo teederen zin behoefte.

Want wel gaf ze aan haar God steeds haar
eerste liefde, maar toch steunde en leunde ze
in alle aardse dingen op haar man. Ze was
hem onderworpen. Hij deed alles. Van hem
ging de leiding uit. Zij volgde. Ze kon niet
anders. Ze moest wel zoo doen, want anders
zou zij geen vrouw zijn geweest, en in haar
man geen wezenlijken man hebben bezeten.

Zoo had God het verordend. Zoo was bij
haar de geloofspraktijk ook in haar huwelijk.
Maar nu kan het dan ook niet anders, of door
het sterven van den man, dien zij zoo innig
liefhad, en op wien ze zoo onvoorwaardelijk
steunde, is juist die *steun* haar ontvallen.

Ze is nu als het klimop, dat om den stam
van den eikeboom groeide. Maar zie, nu is
die eikeboom bij den tronk afgehouwen, en
het klimop ligt op de aarde neder.

En nu wil haar God zich in een nieuwen
rijckdom aan haar openbaren. Haar innerlijk
opheffen en zelf de stam zijn, waaraan dit
klimop zich weer kan oprichten.

En dat staat nu uitgedrukt in het forsche
woord, dat God haar Rechter wil wezen. Want
natuurlijk, het bangste is het voor een weduwe,
als de buitenwereld, nu ze van haar man be-
roofd is, misbruik van haar zwakte wil maken,
en haar in haar staat en stand en goed te
na komt.

Dan zou ze hulpeloos staan.
Maar neen, dan staat ze toch niet hulpeloos,
want haar God geeft haar dan uit den hemel
de belofte: *Ik zal uw Rechter zijn*.

KUYPER.

Amsterdam, 28 Oct. 1892.

EEN PIJL ZONDER SPITS.

De Confessioneele Vereeniging schoot voor
eenigen tijd een pijl af op de Gereformeerde
kerken.

Bij haar opkomst, in de dagen van haar
bloei, was dit anders. Destijds richtte zij
de pijlen van haar boog op de *Modernen*,
en ten deele op de *Echtischen*.

Thans echter is de positie veranderd.
Mikpunt van deze Vereeniging zijn thans
de Gereformeerde kerken geworden.

De pijl die thans tegen deze kerken van
haar boog ging, draagt ten titel: *De leer
en praktijk der Afgescheidenen en Doel-
vervolgers uit de geschriften van Brakel,
Borstius, Calvijn, Koelman, Voetius e. a.*
Kilieve wat dunst u al aanstonds van
dezen titel?

Dat we in strijd zijn met de Schrift,
wordt ons aangeoond niet uit de Schrift,
maar uit Brakel e. a. En dan, wat is dat
voor volgorde? Eerst Brakel en Borstius;
dan Calvijn; na Calvijn Koelman; en na
Koelman weer Voetius.

Zoo iets gaat in een titel toch niet.
In elk geval zijn deze vederkeers bij de pijl-
sluit af zeer zonderling ingezet.

Toch ware dit nog het minste, indien de
punt, de spits van den pijl, in orde was.

Maar ook dit is zoo weinig waar, dat er
wel beelden aan heel dezen pijl geen spits of
punt aan zit.

Immers wat biedt u dit boekje?
Geef het één enkel citaat uit Calvijn,
uit Voetius, uit Borstius of uit Brakel, dat
ook maar eenigermate klopt en past op
onsse huidige toestanden? Wordt in een
enkel citaat het geval besproken van een
collegiaal genootschap als de Ned. Herv-
ormde kerk? Is er ook maar in één
enkel citaat sprake van een kerk, waarin
de allereerste fundamenten van ons Chris-
telijk geloof en letterlijk alle twaalf Ge-
loofsaatregelen weggereedeneerd, weggecri-
steerd, en door heidensche filosofieën
vervangen zijn?

Men weet, en ook Ds. Felix weet beter.
Wat Calvijn bespreekt geldt uitsluitend
het karakter dat de anti-christelijke actie in
het toenmalige Rome aannam. Wat Voetius
te berde brengt ziet of op hetzelde
of op de Remonstrante afwijking, die
thans voor zoo niets wordt geteld, dat
alle Remonstrante dominees voor goed
orthodox doorgaan. En wat Borstius en
Brakel te berde brengen doet op niets
anders dan op de mystiek van Labadis-
tische reactie, waarin toentertijd verzet
gezocht werd tegenover een kerkbestuur,
dat nog geheel naar de Dordsche kerken-
ordening liep.

Er was alzoed en bij Calvijn en bij Voetius
en bij Brakel sprake van een *gansch
ander geval*. Wij daarentegen verkeerden
thans in toestanden, die zij zelfs van verre
niet vermoed hebben. Thans gaat het ge-
dink over een pseudokerkelijk standpunt
zoo ongerijmd en onzinnig, dat noch Cal-
vijn, noch Voetius, noch Borstius, noch
Brakel zich ooit de mogelijkheid gedacht
hebben, dat iemand ooit nog bij het Krul-
van zijn Heiland zou neerknielen, en zulke
absurde theorieën uitventen.

En terwijl nu de gevallen die deze
oude, eerbiedwaardige theologen bespreken
letterlijk nauwelijks één punt van overeen-
komst hebben met de aerechtschen en in
zichzelf veroordeelden toestand, waarin zich
thans de Gereformeerden in de Ned. Herv-
kerk bevinden, zijn toch de leden van het
Hoofdbestuur der Confessioneele Vereeni-
ging niet genoeg, om heel pagina's uit deze
oude schrijvers af te laten drukken, en ons
telkens te zeggen: „Zoo oordeelden Voetius,
Brakel en Calvijn.”

En natuurlijk, dat is ook zoo.
Zoo, en niet anders oordeelden deze man-
nen, over het geval waarover men hen
ondervroeg, over het geval waarvoor ze
stonden, of over het geval dat ze zich voor-
stelden.

Dat zou dus tepas komen, en deze pijl
zou een spits hebben, als we ook nu voor
gelijk geval stonden.

Maar wat kracht ter wereld schuilt er

nu in al dezen breeden omhaal van cita-
ten, nu we voor een heel ander ziektege-
val staan, waarover noch Calvijn, noch
Voetius, noch Brakel ook maar één enkel
woord gesproken hebben?

Er komt een cholera-epidemie in het
land, d. w. z. een epidemie, gelijk noch
Galenus, noch Boerhave in hun tijd ooit
gekend hebben.

Maar nu hebben deze mannen in hun
tijd wel andere epidemieën gekend, van
pestilentie, zwarte dood of wat dies meer zij.

En zie, nu laat het Hoofdbestuur van
een Geneeskundige vereeniging een blauw-
boekje drukken met breede citaten uit wat
en Galenus en Boerhave schreven over *heel
andere epidemieën*, gelijk die in hun tijd
bestonden.

Natuurlijk is zoo iets ondenkbaar bij
Medici. Alleen Theologen kunnen zulk een
naieventje begaan.

Maar stel nu even dat Medici zoo deden,
dan zou toch immers onmiddellijk een ieder
voelen: Lieve vrienden, dat is onnoozel
werk dat ge doet. Wat geven ons die
citaten over *vroegere* epidemieën, de epi-
demie die nu dreigt is een *heel andere*.

En precies zoo denkt het publiek ook
nu over dit curieus geschrift van de Con-
fessioneele Vereeniging.

Allerlei interessante citaten over de toen-
malige hiërarchische en haeretische epi-
demieën, waardoor de kerke van Christus in
dien tijd werd bezocht.

Maar nu is over die kerke een *heel andere
epidemie* uitgebroken.

Een epidemie, die een geheel ander ka-
rakter draagt en dus geheel ander mediceijn
eischt.

En zie, nu komen deze heeren aandragen
met oude citaten over kerkelijke epidemieën
die er thans niet zijn.

Voelt ge nu dat deze pijl een pijl zonder
spits is?

TRIPLIEK.

Van Prof. Dr. Savornin Lohman ontvin-
gen we dit ingezonden stuk:

AAN PROF. DR. A. KUYPER.

Hooggeachtte Ambtgenoot en Vriend!

Dat mijn woord op onze studenten tien-
maal dieper indruk zou maken dan het uwe,
zal wellicht meer ironisch dan in ernst door
u zijn ondersteld. Zij, evenals uwe lezers voor
zoover zij geen of nog geen rechtsgeleerden
zijn, zullen uwe weerlegging afdoende vinden.
Waarom?

Omdat gij hun eenige algemeene beschou-
wingen ten beste gegeven hebt, waarmede zij,
evenals voor het meerendeel ook ik zelf, ge-
heel instemmen.

Zij weten echter niet, dat die beschouwingen
met het punt in kwestie niets te maken heb-
ben. Ons verschil loopt niet over de beginsel-
en, — te dien aanzien volg ik u gaarne, —
maar over de *feiten*, en daarin heb ik, in dit
geval, beter inzicht dan gij.

Dit laatste klinkt verwaand. Herinner u
evenwel, dat de groote schilder Apelles ge-
willig luisterde naar de aanmerking van een
schoenmaker, die hem op een fout in het
schoenstel van een zijner figuren wees. Want,
dacht Apelles, hoevel ik beter schoenen
schilder dan hij, heeft hij van schoenen toch
meer verstand dan ik.

Mij niet niet Apelles, maar met onzen schoen-
maker op één lijn stellende, beweer ik als
vakkundige: het is ten eenenmale onmogelijk,
de *redenen* waarvan ik in mijn rede en mijn
brief heb gesproken goed te doceren, en
daarbij rekening te houden met de diepere
beginselen des rechts.

Op die colleges komt niet het recht, maar
alleen de *wil van den wetgever* ter sprake; een
zuiver menschelijke ordening, enkel uit positief-
rechtelijke gegevens kenbaar. Voor zoover ons
recht gecodificeerd is, — en dit is met bijna
geheel ons recht het geval, — is op die col-
leges de eenige taak van den rechtsgeleerde
de beginselen van die codificatie te vinden en
uiteen te zetten. Noch Gods Woord, noch
eenige filosofische beschouwing kan daarbij
van invloed zijn. Brengt men die daarbij te
pas, dan gaat men buiten zijn eigenlijk onder-
werp.

Gij moet den jurist vergunnen te meenen,
dat hij beter dan de theoloog weet, *wat* hij
doceren moet om studenten voor te bereiden
voor hun vak. En wat gij uit Stahl aanhaalt
tegenover de historische school weersprekt in
geenen deele de eenvoudige stelling van Puchta,
door mij geciteerd.

Er wordt niet, zooals gij meent, stelselmatig
gezeggen: de aard van het onderwerp laat
eene andere dan de overal gevolgde methode
eenvoudig niet toe.

De *beginselen van het recht* worden bij ons
niet behandeld op colleges, uitsluitend bestemd
voor *bestudering van onze codificatie*.

Waarom ik, hoevel ik van duplic had af-
gezien, toch op deze zaak nog terugkom, vraag
gij wellicht.

Ziehier de reden.
In uw onlangs uitgesproken schitterende
redevoering (bl. 58) hebt gij, openlijk en zonder
eenige terughouding, wijlen professor Dr. Vries
dank betuigd voor hetgeen gij, voor geheel
uw vorming, aan dien trouwen vriend hadt te
danken.

Welnu! Ook onder de juridische professoren,
die uitsluitend het Romeinsche recht of onze
wetgeving behandelen, zijn er van wie, om hun
vernuft, hun helderheid, hun methode de stu-
dent iets leeren kan, dat in geen boek is te
vinden. Vraag het aan onze juristen, die de
colleges in het Romeinsche recht b. v. van Prof.
Goudsmit, om van geen levenden te
spreken, bijwoonden.

Als onze studenten van zulke uitstekende
mannen kunnen profiteren, zonder enig ge-
vaar te loopen van doordrongen te worden van
verkeerde beschouwingen over het recht, dan
doen zij daar m. i. wel aan, want daardoor
zullen zij zich te beter bekwaamen voor de
gansch niet gemakkelijke taak die hen wacht.

Gij evenwel stelt het voor, alsof het bezoeken
van zulke colleges enkel voortkomt uit zeker
gevoel van zwakte, dat op gemis aan hero-
isme en genoegzame geestdrift uitloopt.”

Alzoed zijn alle studenten, die zich meer met
mijn advies dan met het uwe mochten ver-
eenigen, reeds bij voorbaat getekend.

Dit schijnt mij onbillijk. Wel weet ik dat
mijn protest bij uwe lezers geen ingang zal
vinden. Maar wellicht zal toch een enkele
eenig gewicht willen hechten aan het gevoelen

van een *rechtsgeleerde*, die, door zijne staats-
betrekking te vervullen voor een professoraat
aan de Vrije Universiteit, getoond heeft het
verband tusschen het recht en de Christelijke
of antichristelijke beginselen op zijn wezenlijke
waarde te kunnen schatten.

Met de bekende gevoelens van vriendschap,
Uw ambtgenoot

A. F. DE SAVORNIN LOHMAN.

24 October '92.

Het doet ons genoegen, dat Prof. Lohman
op zijn besluit om niet te dupliceren
terugkwam. De quaestie is er te gewichtig
voor.

VRIJMETSELARIJ.

De vraag of het lidmaatschap van een
Vrijmetselaarsloge al dan niet vereenigbaar
is met de Gereformeerde belijdenis, duikt
ook in ons land gedurig weer op.

In Amerika is hierover voor korte jaren
harde strijd gevoerd, en daar te lande heeft
deze strijd zelfs tot allerlei scheuring geleid.
Toch behoort over dit punt, naar het ons
voorkomt, geen verschil van inzicht te
bestaan.

De vrijmetselarij is ongetwijfeld een ge-
heime vereeniging, die in beginsel tegen
de Christelijke religie en het Koningschap
van Christus gekant is.

Wel heeft ze haar ideaal, en ligt in dit
ideaal veel schoons; maar dat schoon is
uitsluitend aan den natuurlijke godsdienst
ontleend, en heeft juist daardoor haar macht
in principieele tegenstelling met het Kruis
van Christus gebracht.

Wel niet overal in dezelfde mate; want
in Engeland en in Amerika dragen de
loges gemeenlijk een veel minder vijandig
karakter; maar dit neemt toch niet weg,
dat ook de Anglicaansche loges op het-
zelfde onware beginsel rusten, waarop een
dienstknecht van Christus geen ja en amen
zeggen kan.

Vraagt men dan ook, of iemand tege-
liktijd een waarachtig belijder van den
Christus en een bewust aanhanger van het
beginsel der vrijmetselarij kan zijn, dan
moet zonder aarzelen geantwoord, dat dit
onmogelijk is.

Waaruit dan tevens voortvloeit, dat wie
zijn broeder liefheeft aan elk belijder van
Christus ten sterkste ontraden moet, om
vrijmetselaar te worden, en zelfs zoo hij
het is, hem moet dringen, om dien ver-
keerde band te verbreken.

Maar om nu aanstonds te zeggen, dat
een iegelijk die zich bij de vrijmetselarij
aansluit, of er niet mee breekt, den Chris-
tus verloochent en door de kerke gebannen
moet worden, gaat veel te ver.

Dit zou wel zoo zijn, indien de loges
overal haar beginsel op den voorgrond
schoven, duidelijk uitspraken, en van elk
vrijmetselaar adhesie aan dit beginsel
vroegen.

Maar dit is volstrekt niet het geval.

Tal van vrijmetselaars weten zoogoed
als niets van het eigenlijke beginsel, waardoor
deze vereeniging gedreven wordt. Nooit
is hun een belijdenis van een bewust ver-
keerd beginsel afgeveerd. En als gevolg
hiervan hebben ze nooit den strijd tusschen
de loge en de kerke voor hun conscientie
gestreden.

Deze allen nu weten niet wat ze deden,
en mogen daarom niet op staanden voet
veroordeeld worden. Veelster zal men voor
hen bidden, gelijk Jezus het voor zijn ver-
volgers deed.

En zoo dan aan dit gebed zich onder-
richting en vermaan paart, zoo men almeer
duidelijke denkbeelden over het streven
der vrijmetselarij verspreidt, de lieden in-
licht en se op de hoogte helpt, och, dan
behoeft ge niemand af te snijden, want
dan keert elk kind van God zich vanzelf
van de vrijmetselarij af.

CONCERTEN.

Over de vraag, of het goed en geraden
is, dat ook wij Calvinisten ons op concerten
laten vinden, en er onze kinderen heen-
leiden, bestaat onder onze geestverwanten
wel eenig verschil.

Er zijn er, die elk concert onvoorwaar-
delijk veroordeelen en dus de bijwoning er
van zeer stellig afkeuren; maar er zijn
er ook, die er heengaan, en hun kinderen
aan het bezoek van concerten gewennen.

Dit maakt het noodzakelijk, ook dit ver-
schil van inzicht onder de oogen te zien,
en allengs de gegevens te verzamelen, die,
op grond van Gods Woord, tot een allen
bevredigend antwoord op de gestelde vraag
leiden kunnen.

Voorzoover het nu ook ons vergund is,
voor de oplossing van dit geschil een bij-
drage te leveren, plaatsen we op den voor-
grond, dat onder concert door